

σαλική διάλεκτος δὲν ἀνεπτύχθη λογοτεχνικῶς» — ὁ κορυφαῖος τῶν Ἑγγλων λογοτεχνῶν εἶνε ὁ Σαίξπηρ — ἡ γαλλικὴ λογοτεχνία ἔφθασεν ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' εἰς τὴν μεγίστην αὐτῆς ἀκμὴν.

Τὴν ἀντίρρησην ὅτι ὁ ὄρος *Λογοτεχνία* εἶνε ἐλλιπέστερος τοῦ ἄλλοφύλλου *Littérature* κατὰ τοῦτο ὅτι δὲν ἐκφράζεται δι' αὐτοῦ τὸ γραπτὸν τῶν προϊόντων τοῦ καλλιτεχνικοῦ πνεύματος, δὲν θεωροῦμεν σπουδαίαν διὰ τὸν ἐξῆς λόγον· εἶνε μὲν ἀληθές ὅτι *λόγος* ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ διὰ ζώσης φωνῆς καὶ προφορικῶς ἐκφερομένη διάνοια. Ἄλλὰ ὑπάρχουσι καὶ πολλαὶ περιστάσεις, καθ' ἃς *λόγος* καὶ πληθυντικῶς *λόγοι* λέγονται καὶ τὰ διὰ τῆς γραφῆς ἀποτυπούμενα ἡμῶν διανοήματα. Παρέθεσεν ἐν τοῖς ἀνωτέρω ὁ Κυπριανὸς τὸ παράδειγμα τοῦ Μεγάλου Βασιλείου προσθέτομεν ἡμεῖς τὴν σύνθετον λέξιν *λογοποιός*, ἣτις εἶνε σχεδὸν ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν *λογοτέχνης*. *Λογοποιός* ἐλέγετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων οὐ μόνον ὁ πλάττων ψευδεὶς λόγους (εἰδήσεις) καὶ διασπείρων αὐτοὺς μεταξὺ τῶν συμπολιτῶν, ἀλλὰ καὶ ὁ γραπτὸς λόγους (δικανικούς) ἢ διηγῆσεις συντάττων, οὓς καὶ λογογράφους ἀπεκάλουν οἱ ἀρχαῖοι. Ὁ Ἡρόδοτος π. χ. (B', 143) λογοποιὸν ὀνομάζει τὸν Ἑκαταῖον, τοῦ ὁποῦ γραπτὸς ἀνέγνωσε τοὺς λόγους, καὶ ὁ Πλάτων (Εὐθύδ. 289, E) λογοποιὸς ὀνομάζει τοὺς συντάκτας τῶν δικανικῶν λόγων.

Σπουδαιότερον νομίζω τὸ ἐξῆς ζήτημα. Διὰ τῆς *Λογοτεχνίας* ποῖαν *Littérature* θὰ ὀνομάζωμεν; τὸ σύνολον τῶν οἰωνδήποτε γραπτῶν πνευματικῶν προϊόντων, ἢ μόνον τὸ τῶν προϊόντων τοῦ καλλιτεχνικοῦ πνεύματος, τὸ διερμηνεύον κυριώτατα τὴν ἰδιοφυῖαν καὶ τὸν χαρακτῆρα ἐνὸς τινος ἔθνους, τὸ ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ὀνομαζόμενον *Nationalliteratur*; Ἐξ ὧν ἀνωτέρω εἵπομεν ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου ὄρου καὶ ἐκ τῆς συνθέσεως αὐτοῦ εἶνε προφανές ὅτι διὰ τούτου ἐκφράζομεν τὸ σύνολον τῶν δοκίμων ποιητῶν καὶ συγγραφέων ἐνὸς τινος ἔθνους ἢ τῶν ὡς τοιούτων θεωρουμένων κατὰ τινα περίοδον. Ἐν ἄλλοις λόγοις *λογοτεχνία* εἶνε ἡ τῶν Γερμανῶν *Nationalliteratur*. Ἄλλὰ τότε πῶς θὰ ὀνομάζεται τὸ σύνολον τῶν ἄλλων οἰωνδήποτε συγγραμμάτων, τῶν εἰς μίαν τινὰ ἐπιστήμην ἀναγομένων; πῶς δὲ τὸ τῶν περιένος τινος θέματος πραγματευομένων; Ἐπειδὴ περὶ τῶν τελευταίων ἐπεκράτησε παρ' ἡμῖν καλῶς ἢ κακῶς ὁ ὄρος *βιβλιογραφία*, δυνάμεθα ἴσως νὰ ἐπεκτείνωμεν τὴν χρῆσιν αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ δεύτερον ἄθροισμα τῶν ἐιδικῶν συγγραμμάτων τῶν εἰς μίαν τινὰ ἐπιστήμην ἀναγομένων, ἂν δὲν προτιμᾷ τις νὰ ὀνομάζῃ τοῦτο *γραμματολογία*, οὕτως ὥστε νὰ ἔχωμεν χάριν τῶν παρὰ Γερμανοῖς τριῶν ἀποχρώσεων τῆς *Litera-*

tur τριάδιαφορα ὀνόματα, *Λογοτεχνία*, *Γραμματολογία*, *Βιβλιογραφία*.

I. ΠΑΝΤΑΖΙΑΗΣ

ΔΟΥΒΡΟΦΣΚΗΣ

Διήγημα Α. Πούσκιν. — Μετάφρ. ἐκ τοῦ ῥωσικοῦ

[Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε προηγούμε. φύλλον.]

ΙΖ'

Ἡ νεάνις ἄμα ἐγερθεῖσα, ἀνελογίσθη ὅλην τὴν φρίκην τῆς θέσεώς της. Ἡ θαλαμηπόλος της προσκληθεῖσα ἀπήντησεν εἰς τὰς ἐρωτήσεις της, ὅτι ὁ πατήρ της ἀναχωρήσας ἀφ' ἐσπέρας ἐπέστρεψεν ἐξώρας, ὅτι ἔδωκεν αὐστηρὰς διαταγὰς νὰ μὴ τὴν ἀφήσῃσι νὰ ἐξέλθῃ τοῦ θαλάμου της καὶ νὰ ἐμποδίσῃσι πᾶσαν τῆς ἀπόπειραν συγκοινωνίας μὲ τὰ ἔξω· ὅτι ὅμως δὲν φαίνονται διόλου ἐτοιμασίαι διὰ τὸν γάμον, ἐκτὸς μόνον ὅτι ὁ ἱερεὺς διετάχθη νὰ μὴ ἀπομακρυνθῇ τοῦ χωρίου διὰ κανένα λόγον. Ταῦτα εἰπούσα ἡ θεραπαινὶς ἀπῆλθεν, ἀφοῦ ἐκλείδωσεν ἐκ νέου τὴν θύραν.

Οἱ λόγοι τῆς ὑπηρετρίας ἀπεσκλήρυναν τὴν νεάνιδα. Ἡ κεφαλὴ της ἔκκιε, σφοδρὰ ταραχὴ τὴν κατέλαβε, ἀποφασίσασα δὲ νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Δουβρόφσκην περὶ πάντων, ἐζήτησε τρόπον πῶς νὰ στείλῃ τὸ δακτυλίδιον εἰς τὸ κοίλωμα τῆς δρυός. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἠκούσθη κρότος λιθαρίου ριφθέντος ἐπὶ τῆς ὑάλου τοῦ παραθύρου, καὶ ἡ νέα κόρη, παρατηρήσασα εἰς τὴν αὐλήν, εἶδε τὸν μικρὸν ἀδελφόν της νεύοντα αὐτῇ διὰ χειρονομιῶν. Γνωρίζουσα τὴν πρὸς αὐτὴν ἀφοσίωσίν του, ἔχαρη ἰδοῦσα τὸ παιδίον.

— Σάσα μου, διατί μὲ φωνάζεις;

— Ἦλθα, ἀδελφοῦλα, νὰ μάθω ἂν θέλεις τίποτε. Ὁ πατέρας εἶνε θυμωμένος, καὶ εἶπε νὰ μὴ σοῦ ὑπακούῃ κανένας· ἀλλὰ εἰπέ με ἂν σοῦ χρειάζεται τίποτε, καὶ ἐγὼ τὸ κάμω πρὸς χάριν σου.

— Εὐχαριστῶ, ἀγαπητό μου παιδί. Ἄκουσε, γνωρίζεις τὴν βαλανιδιά μὲ τὸ κούφωμα κοντὰ εἰς τὴν σκιὰδα;

— Τὴν γνωρίζω, ἀδελφοῦλα.

— Λοιπὸν ἂν μὲ ἀγαπᾷς, τρέξε ἐκεῖ γρήγορα καὶ βάλε αὐτὸ τὸ δακτυλίδι εἰς τὸ κούφωμα τοῦ δένδρου, ἀλλὰ πρόσεξε νὰ μὴ σὲ ἰδῇ κανεὶς.

Καὶ βίψασα τὸ δακτυλίδιον, ἔκλεισε τὸ παράθυρον.

Ὁ παῖς ἐπῆρε τὸ δακτυλίδιον καὶ διευθύνθη, τρέχων ὅλαις δυνάμεσι, πρὸς τὸ δένδρον, ὅπου καὶ ἔφθασε μετὰ τινα λεπτά. Ἐκεῖ ἐστάθη ὅπως ἀναπνεύσῃ, ἔρριψε τὸ βλέμμα του πανταχοῦ, καὶ ἔβαλε τὸ δακτυλίδιον εἰς τὸ κοίλωμα, ἠθέλησε δὲ ἀμέσως νὰ εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου τὴν ἀδελφήν του, ὅτε αἴφνης πυρρόθριξ καὶ ρακένδυτος παῖς,

ἐξελθὼν ἐκ τοῦ μέρους τῆς σκιάδος, ἐπλησίασε τὴν δρῦν, καὶ ἐβύθισε τὴν χεῖρά του εἰς τὸ κοίλωμα. Ὁ Σάσας ταχύτερος σκιούρου, ἐρρίφθη ἐπ' αὐτοῦ, καὶ τὸν ἐκράτησε.

— Τί κάμνεις ἐδῶ; τῷ εἶπεν ἀπειλητικῶς.

— Καὶ τί σέ μέλει ἐσεῖνα; ἀπήντησεν ὁ παῖς, προσπαθῶν νὰ φύγῃ.

— Ἄφησε αὐτὸ τὸ δακτυλίδι, κοκκινότριχε, ἐφώνει ὁ Σάσας, ἢ θὰ σέ διορθώσω καθὼς ζεύρω.

Ἄντι ἀπαντήσεως, ἐκεῖνος τῷ κατέφερε γρόνθον ἐπὶ τοῦ προσώπου. ὁ Σάσας ὅμως δὲν τὸν ἀφῆκεν, ἀλλ' ἐκραύγαζεν ὅσον ἠδύνατο ἰσχυρότερα.

— Κλέπται, κλέπται, τρέξετε!

Τὸ παιδίον ἐπροσπάθει νὰ φύγῃ. Ἐφαίνετο κατὰ δύο ἔτη μεγαλύτερον τοῦ Σάσα καὶ πολὺ ἰσχυρότερον, οὗτος ὅμως ἦτο πλέον εὐκίνητος.

Ἐπάλαισαν ἐπὶ τινα λεπτά, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὁ πυρρόριξ ὑπερίσχυσε, καὶ ῥίψας κατὰ γῆς τὸν Σάσαν, τὸν ἤρπασεν ἐκ τοῦ λαιμοῦ. Ἀλλὰ τὴν ἰδίαν ἐκείνην στιγμήν, χεῖρ ἰσχυρὰ τὸν ἤρπασεν ἐκ τῆς κόμης, καὶ ὁ κηπουρὸς Στέφανος, ἐγείρας αὐτόν, τὸν ἐκράτησε μετέωρον δύο τρεῖς σπιθαμὰς ἀπὸ τοῦ ἐδάφους.

— Ἄ! κοκκινότριχο ζῶο, εἶπεν ὁ κηπουρὸς· πῶς τολμᾷς μωρέ νὰ κτυπᾷς τὸ μικρὸ ἀφεντικό;

Ὁ Σάσας ἐν τῷ μεταξὺ ἠγέρθη.

— Ἄν δὲν μ' ἐπιανες ἀπὸ τῆς μασχάλας, εἶπε, δὲν θὰ μὲ καταπονοῦσες. Δόσε γρήγορα τὸ δακτυλίδι καὶ φύγε.

— Περίμενε, ἀπήντησεν ὁ πυρρόριξ, ποιήσας δὲ ἀπότομον περιστροφικὴν κίνησιν ἠλευθέρωσε τὴν χεῖρ τῆς ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Στεφάνου, καὶ ἐτράπη εἰς φυγὴν, ἀλλ' ὁ Σάσας τὸν κατέφθασε, καὶ ὠθήσας αὐτόν ὀπισθεν, τὸν ἔρριψε χαμαὶ, ὁ δὲ κηπουρὸς, συλλαβὼν αὐτόν ἐκ νέου τὸν ἔδεσε.

— Δόσε τὸ δακτυλίδι, ἐφώνει ὁ Σάσας.

— Περίμενε, ἀφεντικό, εἶπεν ὁ Στέφανος· τώρα τὸν πηγαίνομε εἰς τοῦ ἐπιστάτη, καὶ ἐκεῖνος τὸν διορθώνει.

Ὁ κηπουρὸς ὠδήγησε τὸν αἰχμάλωτον εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Σάσα, μετ' ἀνησυχίας βλέποντος τὰ ἐσχισμένα καὶ κηλιδωμένα φορέματά του. Αἶφνης καὶ οἱ τρεῖς εὐρέθησαν ἐνώπιον τοῦ Τρογεκούρωφ, διευθυνομένου πρὸς τὸ ἵπποστάσιον.

— Τί τρέχει; ἠρώτησε τὸν Στέφανον.

Ὁ Στέφανος ἐν συντομίᾳ διηγήθη τὸ συμβάν.

Ὁ Τρογεκούρωφ τὸν ἠκροάσθη μετὰ προσοχῆς.

— Ἐσύ, ἀγυιόπαιδο, εἶπεν ἀποταθῆς πρὸς τὸν Σάσαν, διατί ἐπίασθης μαζῆ του;

— Αὐτὸς ἐκλεψε τὸ δακτυλίδι ἀπὸ τὸ κούφωμα, πατέρα· προστάξετε νὰ τὸ δώσω.

— Τί δακτυλίδι; ἀπὸ τί κούφωμα;

— Ποῦ ἡ ἀδελφή μου μέ... ἐκεῖνο τὸ δακτυλίδι...

Ὁ Σάσας συγχυσθεὶς ἐσιώπησε. Ὁ Τρογεκούρωφ συνωφρῶθη καὶ εἶπε κινῶν τὴν κεφαλὴν.

— Ἐδῶ εἶνε ἀνακατωμένη ἡ Μάσα. Ὁμολόγησέ τα ὅλα εἰδεμὴ θὰ σέ δώσω μὲ τὴν βέργαν παρὰ μίαν τεσσαράκοντα.

— Μὰ τὸν Θεόν, πατέρα, ἐγώ... πατέρα...

Ἡ ἀδελφή μου δὲν μὲ εἶπε τίποτε, πατέρα.

— Στέφανε! Πήγαινε καὶ κόψε με μίαν κελὴν βέργαν.

— Σταθῆτε, πατέρα, σὰς τὰ λέγω ὅλα. Σήμερον ἔτρεχα εἰς τὴν αὐλὴν, καὶ ἡ ἀδελφή μου ἀνοίξε τὸ παράθυρο, καὶ ἔρριψε ἓνα δακτυλίδι ὄχι ἐπίτηδες, καὶ ἐγὼ τὸ ἔκρυψα εἰς τὸ κούφωμα, καὶ... καὶ... αὐτὸς ὁ κοκκινότριχος ἤθελε νὰ τὸ κλέψῃ.

— Δὲν τὸ ἔρριψεν ἐπίτηδες, ἐσύ ἤθελες νὰ τὸ κρυψῆς;... Στέφανε! πήγαινε νὰ φέρῃς τὴν βέργαν.

— Πατέρα, περιμένετε, σὰς τὰ λέγω ὅλα. Ἡ ἀδελφή μου μ' ἐπρόσταξε νὰ τρέξω εἰς τὴν βαλανιδιά καὶ νὰ βάλω τὸ δακτυλίδι εἰς τὸ κούφωμά της· ἐγὼ ἔτρεξα καὶ τὸ ἔβαλα, καὶ αὐτὸ τὸ κακόπαιδο...

Ὁ Τρογεκούρωφ, στραφεὶς πρὸς τὸ κακόπαιδον, τὸ ἠρώτησεν αὐστηρῶς:

— Τίνος εἶσαι;

— Εἶμαι δούλος τῶν ἀφεντάδων Δουδρόφσκηδων, ἀπήντησεν.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Τρογεκούρωφ ἐσκυθρόπασεν.

— Ἐσύ, φαίνεται, δὲν μὲ θέλεις δι' ἀφεντικό σου — καλὰ. Καὶ τί ἔκαμνες εἰς τὸν κηπόνου;

— Βατόμορα ἐσεῖναζα.

— Ἄ! ὁ δούλος ὁμοιάζει τὸν ἀφέντην κατὰ τὸν μαστρογιάννη καὶ τὰ κσιπέλλια του. Καὶ μήπως ἡ βαλανιδιά κάμνει βατόμορα; ἤκουσες ποτέ σου;

Ὁ παῖς οὐδὲν ἀπήντησεν.

— Πατέρα, προστάξετε νὰ δώσῃ τὸ δακτυλίδι, εἶπεν ὁ Σάσας.

— Σιώπα, Ἀλέξανδρε! ἀπεκρίθη ὁ πατήρ του· μὴ λησμονεῖς ὅτι θὰ σέ τιμωρήσω, πήγαινε εἰς τὸ δωμάτιόν σου· ἐσύ, ἀλλοίθωρε, μοῦ φαίνεσαι ἔξυπνος· ἂν μὲ τὰ εἰπῆς ὅλα, δὲν θὰ σέ δείρω, σοῦ δίνω ἀκόμη καὶ πέντε καπίκια νὰ πάρῃς καρύδια. Δόσε τὸ δακτυλίδι καὶ πήγαινε.

Ὁ παῖς, ἀνοίξας τὴν χεῖρα, ἔδειξεν ὅτι δὲν ἐκράτει τίποτε. — Εἰδεμὴ, θὰ σοῦ κάμω ἐκεῖνο ποῦ δὲν περιμένεις. Ἐμπρός!

Ὁ παῖς δὲν ἀπήντησεν, ἀλλ' ἴστατο κάτω νεύων, καὶ μὲ ὕφος ὄλως βλακῶδες.

— Καλὰ! εἶπεν ὁ Τρογεκούρωφ, κλειδώσατέ τον πουθενά, καὶ προσέχετε μὴ φύγῃ, ἀλλέως σὰς ψήνω ὅλους.

Ὁ Στέφανος ὠδήγησε τὸ παιδίον εἰς τὸν περσιτερεῶνα καὶ τὸ ἐκλείσειν ἐκεῖ, ὄρισας φύλακά του τὴν γραΐαν πτηνοτρόφον Ἀγαθὴν.

— Ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει, ὅτι αὐτὴ ἔχει σχέσεις μὲ τὸν κατηραμένον Δουβρόφσκην. Ἄλλ' ἂν πράγματι ἐζήτησε τὴν βοήθειάν του—διανοεῖτο ὁ Τρογεκούρωφ διερχόμενος τὸ δωμάτιον καὶ ὀργίλως συρίζων «*ή βρονη ἄς ἠχηση τῆς νίκης...*» Ἐγὼ τοῦλάχιστον εἶμαι εἰς τὰ ἴχνη του, καὶ τώρα δὲν θὰ μᾶς φύγη· θὰ ὠφεληθῶμεν ἀπὸ αὐτὸ τὸ περιστατικόν... Οὐ! νὰ καὶ κουδουνακι· δόξα τῷ Θεῷ, φαίνεται ἔρχεται ὁ ὑπαστυνόμος. Ἄς φέρουν ἐδῶ τὸ παιδί.

Ἐν τῷ μεταξύ, ἄμαξα ἐστάθη εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ὁ γνωστός μας ὑπαστυνόμος εἰσήλθεν εἰς τὸ δωμάτιον μὲ τὰ ἐνδύματα πλήρη κονιορτοῦ.

— Λαμπρὰ εἶδησις! εἶπεν ὁ Τρογεκούρωφ· συνέλαβα τὸν Δουβρόφσκην.

— Δόξα τῷ Θεῷ, ἐξοχώτατε! εἶπεν ὁ ὑπαστυνόμος μὲ χαράν. Καὶ ποῦ εἶνε;

— Δηλαδὴ ὄχι τὸν Δουβρόφσκην, ἀλλὰ ἕνα τῆς συμμορίας του. Τώρα θὰ τὸν φέρουν αὐτὸς θὰ μᾶς βοηθήσῃ νὰ πιάσωμεν τὸν ἀρχηγόν του. Νά τον.

Ὁ ὑπαστυνόμος περιμένων νὰ ἴδῃ φοβερόν τινα ληστήν, ἐξεπλάγη εἰς τὴν θέαν μικροῦ παιδίου ἀσθενοῦς ἐξωτερικοῦ. Μετ' ἀπορίας προσέβλεψε τὸν Τρογεκούρωφ, ἀναμένων ἐξηγήσεις. Ὁ Τρογεκούρωφ, χωρὶς ν' ἀναφέρῃ τι περὶ τῆς θυγατρὸς του, διηγῆθη τὸ συμβάν τῆς πρωίας.

Ὁ ὑπαστυνόμος τὸν ἠκροάσθη μετὰ προσοχῆς, παρατηρῶν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὸ ἀγιοῦπαιδον, τὸ ὅποιον ὑποκρινόμενον τὸν βλάκα, ἐφαίνετο οὐδόλως προσέχον εἰς ὅ, τι περὶ αὐτοῦ συνέβαινε.

— Ἐπιτρέψατε, ἐξοχώτατε, νὰ σᾶς ὁμιλήσω κατ' ἰδίαν, εἶπεν ἐπὶ τέλους ὁ ὑπαστυνόμος.

Ὁ Τρογεκούρωφ τὸν ὠδήγησεν εἰς τὸ πλησίον δωμάτιον, οὗ ἐκλείσει τὴν θύραν.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἐξῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅπου ὁ δεσμότης ἵστατο περιμένων τὴν ἀπόφασιν τῆς τύχης του.

— Ὁ αὐθέντης ἠθέλε, τῷ εἶπεν ὁ ὑπαστυνόμος, νὰ σὲ κλείσῃ εἰς τὴν φυλακὴν, νὰ σὲ μαστιγώσῃ, καὶ ἔπειτα νὰ σὲ ἐξορίσῃ· ἀλλὰ ἐγὼ τὸν παρεκάλεσα καὶ σ' ἐσυγχώρησε. Λύσατέ τον!

Ἐλυσαν τὸν παῖδα.

— Εὐχαρίστησε λοιπὸν τὸν αὐθέντην, εἶπεν ὁ ὑπαστυνόμος.

Τὸ παιδίον ἐπλησίασε τὸν Τρογεκούρωφ, καὶ ἠσπάσθη τὴν χεῖρά του.

— Πήγαινε ἔστὸ σπίτι, τῷ εἶπεν οὗτος, καὶ ἄλλην φορὰν νὰ μὴ κλέπτῃς βατόμορα εἰς τὰ κουφώματα τῶν δένδρων.

Ὁ παῖς ἐξῆλθεν, ἐπήδησεν εὐθυμὸς ἐκ τοῦ παρθύρου, καὶ ὤρμησε τρέχων διὰ τοῦ πεδίου πρὸς τὴν Κηστενιέφκην. Φθάσας εἰς τὸ χωρίον, ἔστη

ἐνώπιον τῆς πρώτης ἐτοιμορρόπου καλύβης, καὶ ἔκρουσε μικρὸν παρὰθυρον, τὸ ὅποιον ἠνοίχθη, καὶ γραΐά τις ἐφάνη,

— Γιαγιά, ψωμί! εἶπε τὸ παιδίον, ἀπὸ τὸ πρῶτ' ἐφαγα, καὶ πεθαίνω τῆς πείνας.

— Ἄ! ἐσύ εἶσαι, Μῆτρο; καὶ ποῦ ἐγύριζες διαβολάκι; ἠρώτησεν ἡ γραΐα.

— Ὑστερα σοῦ τὰ λέγω· σὲ παρακαλῶ ψωμί!

— Ἐμπα μέσα.

— Δὲν ἔχω καιρὸν, γιαγιά, πρέπει νὰ τρέξω ἀκόμα εἰς ἕνα μέρος· ψωμί, γιὰ τὸ Χριστό, ψωμί.

— Ἀκάθιστο πᾶμμα, ὑπεγόγγυσεν ἡ γραΐα· νά, πάρε ἕνα κόμματι· καὶ διὰ τοῦ παρὰθύρου τῷ ἔδωκε τεμάχιον μέλανος ἄρτου.

Ὁ παῖς τὸ ἐδάγκασεν ἀπλήστως καὶ μασσῶν ἀπεμακρύνθη.

Ἐν τούτοις τὸ σκότος ἐπήρχετο· ὁ Μῆτρος διευθύνετο πρὸς τὸ δάσος τῆς Κηστενιέφκας, φθάσας δὲ πλησίον δύο πευκῶν, ἱσταμένων ὡς ἐμπροσθοφυλακῆ τοῦ δάσους, ἐστάθη, ἔρριψε βλέμμα, ἐσύριξεν οἴξῳ καὶ κατὰ διαλείμματα, εἶτα ἠκροάσθη. Ἐλαφρὸς καὶ διαρκῆς συριγμὸς ἠκούσθη εἰς ἀπάντησιν, ἀνθρωπὸς τις δέ, ἐξεληθὼν τοῦ δάσους, ἐπλησίασε τὸν παῖδα.

III'

Ὁ Τρογεκούρωφ περιεπάτει δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ εἰς τὴν αἴθουσαν, συρίζων τὸ ἄσμα του ἐντονώτερα τοῦ συνήθους. Ἡ οἰκία ὅλη εὐρίσκετο εἰς κίνησιν, οἱ ὑπηρετὰι ἔτρεχον, αἱ θεραπαινίδες ἐπίσης, εἰς δὲ τὴν αὐλήν συνωθεῖτο κόσμος. Εἰς τὸν θάλαμον τῆς δεσποινίδος, ἐμπροσθεν κατόπτρου, κυρία τις, περιστοιχιζομένη ὑπὸ θεραπαινίδων ἐστόλιζε τὴν ὠχρὰν καὶ ἀκίνητον Μαρίαν, ἧς ἡ κεφαλὴ ἔκλινε νοχελῶς ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἄδαμάντων... Ἐνίοτε ἀνεσκίρτα ἐλαφρῶς ὁσάκις ἀδέξιος χεὶρ τὴν ἐκέντα, ἀλλ' ἐσιώπα, ῥίπτουσα ἐπὶ τοῦ κατόπτρου βλέμμα οὐδὲν ἐκφράζον.

— Γρήγορα τελειώνετε; ἠκούσθη ἡ φωνὴ τοῦ Τρογεκούρωφ.

— Εἰς τὴν στιγμὴν, ἀπήντησεν ἡ κυρία.

— Μαρία Κυρίλλοβνα, σηκωθῆτε καὶ παρατηρήσατε, καλὰ τὰ καταφέραμεν;

Ἡ Μαρία ἠγέρθη χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ. Ἡ θύρα ἠνοίχθη.

— Ἡ νύμφη εἶνε ἔτοιμη, εἶπεν ἡ κυρία τῷ Τρογεκούρωφ, διατάξατε νὰ πλησιάσῃ ἡ ἄμαξα.

— Ὁ Θεὸς βοηθός! εἶπεν ὁ Τρογεκούρωφ, καὶ λαβὼν ἐκ τῆς τραπέζης εἰκόνα,

— Πλησίασε, Μάσα, τῇ εἶπε συγκεκλινημένος· σὲ εὐλογῶ... Ἡ δύσμοιρος νεανὶς ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας του, καὶ εἶπεν ὀλοφυρομένη:

— Πατέρα... πατέρα... ἀλλ' ἡ φωνὴ τῆς ἐξέπνευσεν ἐπὶ τῶν χειλῶν τῆς. Ὁ πατὴρ τῆς

εσπευσμένους τὴν ἡλόγησεν, εἶτα δὲ τὴν ἀνήγειραν, καὶ τὴν ὠδήγησαν εἰς τὴν ἄμαξαν, ὑποστηρίζοντες αὐτήν. Γυνή τις, ἀντὶ μητρός, ἔλαβε θέσιν πλησίον τῆς μετὰ μιᾶς θεραπαινίδος. Μετ' ὀλίγον ἔφθασαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ἤδη εὐρίσκειτο ὁ μνηστήρ, ὅστις ἐξῆλθεν εἰς προὔπαντησιν τῆς νύμφης, καὶ ἐξεπλάγη ἰδὼν τὴν ὠχρότητα καὶ τὴν παράδοξον αὐτῆς ὄψιν. Εἰσῆλθον ὁμοῦ εἰς τὸν ψυχρὸν καὶ ἔρημον ναόν, οὗ ἡ θύρα ἐκλείσθη. Ὁ ἱερεὺς ἐξῆλθε τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἀμέσως ἤρατο ἡ τελετή. Ἡ Μαρία οὐτ' ἔβλεπεν οὔτε ἤκουεν, ἀλλὰ μόνον περὶ ἐνὸς ἐσκέπτετο περιέμενε τὸν Δουβρόφσκην, καὶ ἡ ἐλπίς αὐτῆ οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν τὴν ἐγκατέλιπε. Ὅτε ὅμως ὁ ἱερεὺς ἀπετάθη πρὸς αὐτὴν διὰ τῆς συνήθους ἐρωτήσεως, ἀνεστῆρξε καὶ ἀπώλεσε σχεδὸν τὰς αἰσθήσεις, ἀλλ' ἐβράδυνεν ὅμως εἰσέτι, εἰσέτι ἀνέμενε. Ὁ ἱερεὺς πρὶν ἢ ἀκούσῃ τὴν ἀπάντησίν τῆς, ἐπρόφερε τὰς ἀμετακλήτους λέξεις.

Ἡ τελετὴ ἐπερατώθη. Ἡ νεάνις ἠσθάνθη τὸ ψυχρὸν φίλημα τοῦ μισητοῦ συζύγου, ἤκουσε τὰ κολακευτικὰ συγχαρητήρια τῶν παρισταμένων, καὶ δὲν ἠδύνατο εἰσέτι νὰ πιστεύσῃ, μεθ' ὅλα ταῦτα, ὅτι ἡ ζωὴ τῆς εἶχε διὰ παντός δεσμευθῆ, ὅτι ὁ Δουβρόφσκης δὲν ἔσπευσε πρὸς ἀπελευθέρωσίν τῆς. Ὁ δούξ τῆ ἀπέτεινε θωπευτικῶς τὸν λόγον—ἀλλ' ἐκείνη δὲν τὸν ἤκουσε, ἐξῆλθεν δὲ ὁμοῦ τῆς ἐκκλησίας, εἰς τὰ προπύλαια τῆς ὁποίας πολλοὶ χωρικοὶ τῆς Ποκρόφσκας ἦσαν συνηγμένοι. Τὸ βλέμμα τῆς διέτρεξε πρὸς στιγμὴν τὸ πλῆθος, καὶ ἐκ νέου ἀνέλαβε τὴν προτέραν τῆς ἀναισθησίαν. Οἱ νεόνυμφοι ἀνεχώρησαν ἀμέσως διὰ τὸ ὅπου, προπορεύθει, εὐρίσκειτο ὁ Τρογεκούρωφ ἵνα τοὺς ὑποδεχθῇ.

Εὐρεθεὶς μένος ὁ δούξ μετὰ τῆς νεαρᾶς συζύγου του, οὐδαμῶς ἐταράχθη ἐκ τῆς ψυχρότητος τοῦ προσώπου τῆς, ἀπέσχε δὲ τοῦ νὰ τὴν ἐνοχλήσῃ μὲ δυσάρεστα φιλοφρονήματα καὶ γελοίας ἐρωτικὰς παραφορὰς· οἱ λόγοι τοῦ ἦσαν ἀπλοῖ, οὐδεμίαν ἀπαιτοῦντες ἀπάντησιν. Τοιοῦτοτρόπως διέτρεξαν περὶ τὰ δέκα βέροστια· οἱ ἵπποι ἔτρεχον ταχύτατα δι' ἐγκαρσιῶν ὁδῶν, καὶ ἡ ἄμαξα ἐταλαντεύετο μόλις ἐπὶ τῶν ἀγγλικῶν αὐτῆς ἐλατήρων. Αἶφνης ἠκούσθησαν κραυγαὶ καταδιώξεως· ἡ ἄμαξα ἐσταμάτησε καὶ ὅμιλος ὀπισμένων ἀνδρῶν τὴν περιεκύκλωσε. Ἄνθρωπός τις, φέρων προσωπίδα, ἤνοιξε τὴν θυρίδα ἐκ τοῦ μέρους ὅπου ἐκάθητο ἡ νεαρὰ δούκισσα καὶ τῆ εἶπε:

— Εἶσθε ἐλευθέραι! ἐξέλθετε.

— Τί σημαίνει τοῦτο; ἀνέκραξεν ὁ δούξ, ποῖος εἶσαι;...

— Εἶνε ὁ Δουβρόφσκης, ἀπήντησεν ἡ δούκισσα.

Ὁ δούξ οὐδαμῶς συγχυσθεὶς, ἐξήγαγε τοῦ θυλακίου τοῦ πιστόλιον καὶ ἐπυροβόλησε κατὰ τοῦ προσωπιδοφόρου ληστοῦ. Ἡ δούκισσα ἔρρηξε

κραυγὴν, καὶ μετὰ φρίκης ἐκάλυψε διὰ τῶν χειρῶν τὸ πρόσωπον. Ὁ Δουβρόφσκης εἶχε πληγωθῆ εἰς τὸν ὦμον, καὶ τὸ αἷμα ἔρρευσε. Ὁ δούξ, αὐτοστιγμῆ ἐξήγαγε δεύτερον πιστόλιον, ἀλλὰ δὲν τῷ ἐδόθη καιρὸς νὰ πυροβολήσῃ ἐκ νέου· αἱ θυρίδες ἠνοίχθησαν, καὶ πολλαὶ ἰσχυραὶ χεῖρες τὸν ἔσυραν ἔξω τῆς ἀμάξης καὶ τὸν ἀφώπλισαν. Μάχαιραι ἐξέλαμψαν ἐπ' αὐτοῦ, ὁ Δουβρόφσκης ὅμως διέταξε νὰ μὴ τὸν ἐγγίσωσι, καὶ οἱ σκυθρωποὶ σύντροφοὶ τοῦ ὑπεχώρησαν.

— Εἶσθε ἐλευθέραι! ἐπανάλαβεν ὁ Δουβρόφσκης, ἀποταθεὶς πρὸς τὴν ἀτυχῆ δούκισσαν.

— Ὅχι, ἀπήντησεν ἐκείνη· εἶνε ἀργά! εἶμαι σύζυγος τοῦ δουκός.

— Τί λέγετε; ἀνέκραξεν ἐν ἀπελπισίᾳ ὁ Δουβρόφσκης· ὄχι! δὲν εἶσθε σύζυγός του, σὰς ἠνάγκασαν, σῆς ποτε δὲν συγκατενεύσατε.

— Συγκατένευσα, ὠρκίσθη, εἶπεν ἐντόνως ἐκείνη. Ὁ δούξ εἶνε σύζυγός μου, διατάζετε νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, καὶ ἀφήσατέ με μετ' αὐτοῦ. Δὲν σὰς ἠπάτησα, σὰς ἐπέριμενα μέχρι τελευταίας στιγμῆς. Ἀλλὰ τώρα, σὰς λέγω, εἶνε ἀργά. Ἀφήσατέ μας.

Ὁ Δουβρόφσκης ὅμως δὲν ἤκουε πλέον. Ὁ ἐκ τῆς πληγῆς του πόνος, καὶ αἱ ἰσχυραὶ ψυχικαὶ συγκινήσεις παρέλυσαν τὰς δυνάμεις του, καὶ κατέπεσε παρὰ τοὺς τροχοὺς τῆς ἀμάξης· οἱ λησταὶ τὸν περιεκύκλωσαν, λαβόντες δὲ τὰς διατάγας τοῦ ἀνεβίβασαν ἐφ' ἵππου, δύο ἐξ αὐτῶν τὸν ὑπεστήριζαν, ἐνῶ τρίτος ἔσυρεν ἐκ τοῦ χαλινοῦ τὸν ἵππον, καὶ πάντες ἀνεχώρησαν, ἀφήσαντες τὴν ἄμαξαν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ, τοὺς ἀνθρώπους δεδεμένους, τοὺς ἵππους ἀπεζευγμένους, ἀλλ' οὐδὲν ἀρπάσαντες, καὶ μὴ χύσαντες οὐδέ βράνιδα αἵματος πρὸς ἐκδικήσιν τοῦ αἵματος τοῦ ἀρχηγοῦ των.

ΙΘ'

Ἐν τῷ μέσῳ πυκνοῦ δάσους, ἐπὶ στενοῦ λειμῶνος, ὑψουτο μικρὸν ἐκ χώματος ὄχρωμα, συγκαίμενον ἐκ προχώματος καὶ τάφρου, ὅπισθεν τῶν ὁποίων εὐρίσκοντο ὀλίγα σκηναὶ καὶ τινες καλύβαι. Εἰς τὴν αὐλήν, πολλοὶ ἄνδρες, οὓς ἐκ τοῦ παικίλου ἱματισμοῦ καὶ τοῦ γενικοῦ ὀπισμοῦ των ἠδύνατό τις εὐκόλως νὰ ἐκλάβῃ ὡς ληστές, ἔτρωγον, καθήμενοι ἀσκεπεῖς, περὶ τὴν ἀδελφικὴν χύτραν. Ἐπὶ τοῦ προχώματος, παρὰ μικρὸν τηλεβόλον, εἰς φρουρὸς, καθήμενος, ἐπιδιώρθωνε τὸ ἔνδυμά του, χειριζόμενος τὴν βελόνην μετὰ τέχνης δεικνυούσης πεπειραμένον βράπτην, ἀνὰ πᾶσαν δὲ στιγμὴν ἔρριπτε τὸ βλέμμα του εἰς τὰ πέριξ.

Μολονότι τὸ οἰνοφόρον ἀγγεῖον συχνάκις μετεδίδοτο ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα, παράδοξος σιγὴ ἐπεκράτει μεταξύ τοῦ ὀρίλου. Μετὰ τὸ φαγητόν, οἱ λησταὶ ἠγείροντο, εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, καὶ προσήχοντο· τινὲς ἐξ αὐτῶν ἀπεσύρθησαν εἰς τὰς

σκηνάς των, ἕτεροι δὲ διεσπάρησαν εἰς τὸ δάσος ἢ ἐξηπλώθησαν ἢ ἀναπαυθῶσι κατὰ τὸ ρωσικὸν ἔθνος.

Ὁ φρουρός, περατώσας τὴν ἐργασίαν του, ἐτίναξε τὸ ἔνδυμά του οὐ ἐθαύμασεν ἐπ' ὀλίγον τὸ ἐπίρραμμα, ἐνέπηξεν ἐπὶ τῆς χειρίδος τὴν βελόνην, καὶ καθήσας ἐπὶ τοῦ τηλεβόλου ὡς ἐφ' ἵππου, ἔβαλε μεγαλοφώνως τὸ παλαιὸν μελαγχολικὸν ἄσμα :

Μικρὸ μου δάσος πράσινο, γιὰ πάψε νὰ βοίζη.

Τὴν στιγμήν ἐκείνην ἡ θύρα μιᾶς τῶν σκηνῶν ἠνοιχθη, καὶ γραῖα καθαρῶς καὶ μὲ ἐπιτήδευσιν ἐνδεδυμένη, ἐφάνη ἐπὶ τοῦ καταφλίου.

— Παῦσε, Στέφο, τῷ εἶπεν ὀργίλως ὁ ἀφέντης κοιμᾶται καὶ σὺ ξελαρυγγίζεσαι· οὔτε συνείδησι ἔχετε, οὔτε λυπᾶσθε.

— Συχῶρέσέ με, Πετρόβνα, ἀπήντησεν ὁ Στέφος· καλὰ, δὲν τραγουδῶ πλιά, ἄς κοιμᾶται ὁ ἀφέντης, νὰ γείνη καλὰ. Ἡ γραῖα ἀπῆλθεν, ὁ δὲ Στέφος ἤρχισε νὰ περιπατῇ ἐπὶ τοῦ προχώματος.

Ἐντὸς τῆς σκηνῆς, ἐξ ἧς εἶχεν ἐξέλθῃ ἡ γραῖα, ὄπισθεν σανιδωτοῦ διαφράγματος, ὁ Δουβρόφσκης πληγωμένος ἀνεπαύετο ἐπὶ ψυχρᾶς κλίνης. Ἐνώπιόν του, ἐπὶ μικρᾶς τραπέζης, ἔκειντο τὰ πιστόλιά του, ὑπὲρ τὸ προσκεφάλαιον δὲ ἐκρέματο ἡ σπάθη του. Βαρύτιμοι τάπητες ἐστόλιζον τοὺς τοίχους καὶ τὸ ἔδαφος τῆς καλύβης, εἰς μίαν γωνίαν δὲ εὐρίσκετο γυναικεῖον ἀργυροῦν καλλυτήριον, καὶ ἓν κάτοπτρον. Ὁ Δουβρόφσκης ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα βιβλίον ἀνοικτόν, οἱ ὀφθαλμοὶ του ὅμως ἦσαν κεκλεισμένοι, καὶ ἡ γραῖα, βίπτουσα ἐκ διαλειμμάτων ἐπ' αὐτοῦ τὸ βλέμμα, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ ἂν ἐκοιμᾶτο, ἢ ἂν μόνον ἐσκέπτετο.

Αἴφνης ὁ Δουβρόφσκης ἀνεσκήρτησε. Ταραχὴ ἐγένετο εἰς τὸ ὄχυρωμα, ὁ δὲ Στέφος, πλησιάζας εἰς τὸ παράθυρον, ἀνέκραξε.—'Αφέντη Βλαδίμηρ' Ἀνδρέιτς! οἱ σύντροφοι κάνουν σημεῖο, πῶς μᾶς ζητοῦνε.

Ὁ Δουβρόφσκης ἠγέρθη τῆς κλίνης, καὶ ἀρπάσας τὸ ὄπλον του, ἐξῆλθε τῆς σκηνῆς. Οἱ λησταὶ θορυβωδῶς συνωθοῦντο εἰς τὴν αὐλήν, εἰς τὴν θέαν του δὲ βαθεῖα σιγὴ ἐπεκράτησε.

— Ὅλοι εἶνε ἐδῶ; ἠρώτησεν ὁ Δουβρόφσκης.

— Ὅλοι· μόνον οἱ φύλακες λείπουν, ἀπήντησαν.

— Εἰς τὰς θέσεις σας! διέταξεν ὁ Δουβρόφσκης, καὶ ἕκαστος ἔσπευσε νὰ καταλάβῃ τὴν δι' αὐτὸν ὀρισθεῖσαν θέσιν. Τὴν στιγμήν ἐκείνην τρεῖς φρουροὶ ἐπλησίασαν τὴν αὐλείαν θύραν, καὶ ὁ Δουβρόφσκης, χωρήσας πρὸς αὐτούς·

— Τί τρέχει; ἠρώτησε.

— Εἰς τὸ δάσος εἶνε στρατιῶται καὶ μᾶς περικυκλώνουν.

Ὁ Δουβρόφσκης διέταξε νὰ κλεισθῇ ἡ πύλη, ὑπῆγε δὲ ὁ ἴδιος νὰ ἐξετάσῃ τὸ τηλεβόλον. Ἄνα

τὸ δάσος ἠκούσθησαν φωναί, ὀλονέν πλησιάζουσαι· οἱ λησταὶ ἄφωνοι περιέμενον. Αἴφνης τρεῖς τέσσαρες στρατιῶται ἐφάνησαν ἐκ τοῦ δάσους, καὶ ἀμέσως ἀπεσύρθησαν διὰ πυροβολισμῶν εἰδοποιήσαντες τοὺς συντρόφους των.

— Ἐτομασθῆτε! εἶπεν ὁ Δουβρόφσκης, καὶ μεταξὺ τῶν ληστῶν ἐγένετο ταραχὴ, ἢ μετ' ὀλίγον διεδέχθη ἡσυχία. Τότε ἠκούσθη θόρυβος πλησιάζοντος στρατιωτικοῦ ἀποσπάσματος, ὄπλα ἐξήστραψαν διὰ τῶν δένδρων, καὶ ἕκατὸν πενήτα ἄνδρες, ἐξεληθόντες τοῦ δάσους ὤρμησαν κατὰ τοῦ προχώματος. Ὁ Δουβρόφσκης ἔβαλε πῦρ εἰς τὸ τηλεβόλον· ἡ ἐκπυροσκόπησις ἐπέτυχε—εἰς ἔπεσε νεκρός, ἕτεροι δὲ δύο ἐπληγώθησαν. Μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν ἐπῆλθε σύγχυσις, ἀλλ' ὁ ἀξιωματικὸς ἐρρίφθη ἐμπρός, οἱ στρατιῶται τὸν ἠκολούθησαν, καὶ ἐχύθησαν εἰς τὴν τάφρον. Οἱ λησταὶ ἐπυροβόλησαν κατ' αὐτῶν, καὶ διὰ πελέκεων ὑπερήσπιζαν τὸ πρόχωμα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου οἱ στρατιῶται μανιώδεις ἀνερχῶντο, ἀφοῦ ἀφῆκαν ἐν τῇ τάφρῳ εἴκοσι πληγωμένους ἐκ τῶν συντρόφων των. Τότε συνεπλάκησαν σῶμα πρὸς σῶμα, οἱ στρατιῶται ἦσαν ἤδη ἐπὶ τοῦ προχώματος, οἱ δὲ λησταὶ ἤρξαντο ἐνδίδοντες ὅτε ὁ Δουβρόφσκης πλησιάζας τὸν ἀξιωματικόν, τὸν ἐπιστόλισεν ἀνὰ μέσον τοῦ στήθους· ὁ ἀξιωματικὸς ἔπεσε, στρατιῶται τινὲς ἀρπάσαντες αὐτὸν ἀπεμακρύνθησαν διευθυνόμενοι πρὸς τὸ δάσος, οἱ λοιποὶ δὲ στερηθέντες τοῦ ἀρχηγοῦ των, ἔπαυσαν πρὸς στιγμήν μαχόμενοι. Οἱ λησταὶ ἀνέλαβον θάρρος, καὶ ὤφελθόντες τῆς στιγμιαίας ἐκείνης ἀμχανίας, ἀπέκρουσαν τοὺς στρατιώτας, οὗς ὤθησαν πρὸς τὴν τάφρον. Οἱ πολιορκηταὶ ἐτρέπησαν εἰς φυγὴν, οἱ δὲ λησταὶ μετὰ κραυγῶν τοὺς κατεδίωξαν. Ἡ νίκη ἦτο τελεία. Ὁ Δουβρόφσκης πεποθῶς εἰς τὴν ὀλοσχερῇ τοῦ ἐχθροῦ ἀποσύνθεσιν, ἀνεχαίτισε τοὺς ἰδικούς του, καὶ κλεισθεὶς ἐντὸς τοῦ φρουρίου, ἐπλησίασε τὰς φρουράς, διατάξας δὲ νὰ μὴν ἀπομακρυνθῇ κανεὶς, παρήγγειλε νὰ συναζῶσι τοὺς πληγωμένους.

Ἄλλὰ τὰ τελευταῖα συμβάντα ἐφείλκυαν τὴν προσοχὴν τῆς κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν τολμηρῶν ληστειῶν τοῦ Δουβρόφσκη. Λαβόντες πληροφορίας περὶ τῆς θέσεως ἣν κατεῖχε, διηύθυναν κατ' αὐτοῦ λόχον στρατιωτῶν, μὲ διαταγὴν νὰ τὸν συλλάβωσι νεκρὸν ἢ ζῶντα. Ἄνθρωποι τοῦ τινος συλληφθέντες εἶπον, ὅτι ὁ Δουβρόφσκης δὲν εὐρίσκετο μεταξὺ αὐτῶν. Οὗτος ὀλίγας ἡμέρας μετὰ ταῦτα, συνήρρισε πάντας τοὺς συνωμότης του, καὶ δηλώσας αὐτοῖς ὅτι προτίθεται νὰ τοὺς ἀφήσῃ διὰ παντός, τοὺς συνεβούλευσε ν' ἀλλάξωσι καὶ αὐτοὶ τρόπον ζωῆς.—Σεῖς ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν μου ἐπλουτήσατε, τοῖς εἶπε· ὄλοι εἰσθε ἐφωδιασμένοι μὲ διαβατήρια, δυνάμει τῶν ὁποίων ἐμπορεῖτε νὰ ζήσετε τοῦ λοιποῦ εἰς ὅποιονδῆποτε

μέρος μὲ τὸν κόπον σας καὶ τιμῶς, ὅλοι ὅμως εἴσθε κακώτροποι καὶ εἶνε πιθανὸν ὅτι δὲν θ' ἀφήσετε τὸ ἐπάγγελμά σας. Ταῦτα εἰπὼν τοὺς ἐγκάτελιπε, λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ ἓνα μόνον. Οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων του ἤξευρε ποῦ κατέφυγε. Κατ' ἀρχὰς ἀμφέβαλλον περὶ τῆς ἀληθείας τῶν καταθέσεων αὐτῶν—γνωστῆς οὐσῆς τῆς πρὸς τὸν ἀρχηγόν των ἀφοσιώσεως τῶν ληστῶν—καὶ ὑπέθετον ὅτι προσεπάθουν νὰ τὸν σώσωσιν· ἀλλὰ τὰ μετὰ ταῦτα τοὺς ἐδικαίωσαν. Ἐπιδρομαὶ πλέον δὲν ἤκουοντο, αἱ πυρκαϊαὶ καὶ αἱ ληστεῖαι εἶχον παύσῃ, καὶ αἱ ὁδοὶ ἦσαν ἐλεύθεραι. Ἐξ ἐτέρων πηγῶν ἐγνώσθη, ὅτι ὁ Δουβρόφσκις εἶχεν ἐξέλθῃ τῶν συνόρων.

Π. Α. Α.

Ἐκ τινος μελέτης τοῦ Ἰουλίου Σιλδίτ, τοῦ μακαρίτου διευθυντοῦ τοῦ ἡμετέρου Ἀστεροσκοπείου περὶ σεισμῶν ἐν Ἑλλάδι, ἐκρίναμεν καλὸν νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα τὰς ἐπομένας πληροφορίας, εἰς ἃς μέγιστον παρέχουσιν ἐνδιαφέρον αἱ ἐκ τοῦ τελευταίου φοβεροῦ σεισμοῦ ἐπελθοῦσαι καταστροφαὶ εἰς τὴν Μεσσηνίαν καὶ τοὺς ἀτυχεῖς κατοικοὺς αὐτῆς.

ΣΕΙΣΜΟΙ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Τῶ ἐξετάζοντι τοὺς ἐν Ἑλλάδι σεισμοὺς τὸ πρῶτον ζήτημα ἀναφέρεται εἰς τὴν πολλὴν αὐτῶν συχνότητα, τὸ δεύτερον εἰς τὴν τοπικὴν αὐτῶν ἐμφάνισιν ἢτε εἰς τὰ κέντρα τῶν δονήσεων, τὸ τρίτον δὲ εἰς τὸν χαρακτῆρα αὐτῶν, τὸ εἶδος καὶ τὴν ἐνέργειαν. Ἐν πολλαῖς περιπτώσεσι δὲν δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν τοὺς αὐτόχθονας σεισμοὺς ἀπὸ τῶν ξένων, πολλὰκις δὲ συμβαίνει ἵνα σεισμοί, ὧν τὰ κέντρα κεῖνται ἐν Κρήτῃ καὶ τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ, τὰ κύματα τῶν δονήσεων αὐτῶν ἐκτείνωσι καὶ μέχρις Ἑλλάδος.

Διὰ τοῦτο ἐν τοῖς ἐξῆς λεγομένοις τὰς εἰδήσεις διδομεν ὅπως ὑπάρχουσι, τὰς ἡμέρας τῶν σεισμῶν ἀναγράφοντες καθόλου περὶ ὅλης τῆς Ἑλλάδος καὶ ἰδίως περὶ Ἀθηνῶν ἀρχόμεθα δὲ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1859, ὅτε ἐπεχείρησα τὴν συστηματικὴν συλλογὴν ὄλων τῶν εἰδήσεων, διότι αἱ πρότερον ἀπομεμονωμένοι καὶ σπάνιοι εἰδήσεις εἶναι πρὸς τὸν παρόντα ἡμῶν σκοπὸν ἀνευ ἀξίας.

Ἡμέραι σεισμῶν ἐν Ἑλλάδι: 1859—1875	Ἡμέραι σεισμῶν ἐν Ἀθῆναις	Καταστροφικοὶ ἢ λιαν ἐπικινδύνοι σεισμοί
1859 — 37	7	—
1860 — 59	9	—
1861 — 58	2	1
1862 — 95	8	1
1863 — 54	2	—
1864 — 39	8	—
1865 — 60	15	—
1866 — 53	6	1
1867 — 204	15	3

ΤΟΜΟΣ ΚΒ'.—1886

1868 — 87	11	1
1869 — 49	13	1
1870 — 130	34	5
1871 — 212	6	3
1872 — 167	10	2
1873 — 114	15	2
1874 — 166	18	1
1875 — 21	6	1
17 ἔτη 1605 ἡμ. 185		22

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου συνάγεται συμπέρασμα τέως ἄγνωστον εἰς πάντας. Ἐκ τούτου μανθάνομεν ὅτι ἡ Ἑλλάς πρέπει νὰ καταλεγῇ ἐν ταῖς χώραις ταῖς συχνωτάτους ἐχούσαις σεισμούς.

Ἐν 17 ἔτεσιν ὑπελογίσθησαν κατ' ἐλάχιστον ὅρον 1605 ἡμέραι μετὰ σεισμῶν, κατ' ἔτος λοιπὸν ἡμέραι 90 μέχρις 100· ὁ δὲ ἀριθμὸς οὗτος εἶνε βεβαίως ἐλάχιστος ἐὰν ἀναλογισθῇ τις πόσον ὀλίγαι εἰδήσεις καθίστανται ἡμῖν γνωσταί. Ἐν μόναις Ἀθῆναις παρατηρήθησαν ἐντὸς 17 ἐτῶν 185 σεισμοί, τούτων δὲ οἱ πλεῖστοι ἐσημειώθησαν ὑπ' ἐμοῦ. Κατὰ μέσον ὅρον δύναται τις λοιπὸν νὰ προσδοκᾷ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ κατ' ἔτος 10 μέχρις 11 ὅλως ἀσθενεῖς σεισμούς. Ἐν τῇ περιόδῳ ταύτῃ ἐγένοντο ἐν Ἑλλάδι 22 τοῦλάχιστον σεισμοὶ μεγάλης δυνάμεως, ἐπτά δ' αὐτῶν τοῦλάχιστον ἐπήνεγκον καταστροφὰς σπουδαιοτάτης σημασίας.

Ἐὰν ἐντὸς 17 ἐτῶν ἐπτάκις κατεστράφησαν χώραι, πολλοὶ δὲ ἄνθρωποι ἐθανατώθησαν ἢ ἐπληγώθησαν, ἐκ τούτου δύναται τις νὰ ὑπολογίσῃ τὴν πληθὺν τῶν ἀπωλειῶν, ὅσαι ἀπὸ πολλῶν ἑκατονταετηρίδων ἐταλαιπώρησαν τοὺς κατοικοὺς τῆς χώρας ταύτης. Μεμονωμένοι ἀκούονται μόνον περὶ τούτου φωναὶ ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος, ὡς περὶ τῆς καταστροφῆς τῆς Κορίνθου, τῶν Πατρῶν, τῆς Χαιρανεΐας, τῆς Κορώνης καὶ ἄλλων χωρῶν. Οὐχὶ ἐλάσσονες εἶνε αἱ καταστροφαὶ ἐν Φωκίδι, ἐν ταῖς Ἰονίοις νήσοις, περὶ ὧν ἐν τοῖς τελευταίοις 10 ἔτεσι καὶ ὁ κύριος Σάθας ἐν ταῖς ἱστορικαῖς αὐτοῦ ἐργασίαις μετέδωκεν ἀξιολόγους σημειώσεις.

Θὰ καταλέξω ἐνταῦθα τοὺς μεγάλους καὶ ἐπικινδύνους σεισμοὺς τῆς ἑκατονταετηρίδος ταύτης χάριν ὑπομνήσεως· παρατηρῶ δὲ ὅτι αἱ χρονολογίαι διδοῦνται κατὰ τὸ νεώτερον ἡμερολόγιον.

1817 Αὐγ. 23. Καταστροφή τοῦ Αἰγίου, μέγας σεισμός καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα, πλημυρία τῆς θαλάσσης ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ.

1837 Μαρτ. 20 Σεισμός ἐν Ἰθρᾷ καὶ καθ' ἅπασαν σχεδὸν τὴν Ἑλλάδα.

1846 Ἰουν. 6-10. Ἰσχυρὸς σεισμός ἐν Μεσσηνίᾳ.

1853 Αὐγ. 18. Καταστροφή τῶν Θηβῶν· σεισμός καθ' ἅπασαν σχεδὸν τὴν Ἑλλάδα.